

der de Ministre, som have underskrevet. Politisk eller moralsk medansvarlige kunne de alle være, men det juridiske Ansvar skal ubetinget være begrænset til Kontratsignaturen. I den heldigvis ringe Praksis, vi have fra en Rigsret, maa man maaske nærmest finde, at dette Princip er godkendt. Jeg finder dog ikke, at det er hjemlet i Grundloven. Grundloven siger ikke andet, end at enhver Minister, som har underskrevet, er ansvarlig, men der staaer ikke, at ikke ogsaa andre ere ansvarlige. Og det er egentlig ganske urimeligt, at kun de Ministre, som have underskrevet, men ikke andre skulle være ansvarlige. Jeg kan i Virkeligheden kun se en eneste Fordel ved det, nemlig den, at naar der anlægges Retssag, og der skal føres Bevis, saa er Beviset saa nemt, man behøver ikke at granske Protokollerne og afholde Forhør over, hvad for Ytringer der ere faldne, man kan blot sige: Du har skrevet under, Du er ansvarlig, Du har ikke skrevet under, Du gaar fri, det har altsaa visse praktiske Fortrin dette System, men det er for lidt vidtgaende og bliver derved uheldigt. Jeg er derfor enig i og tilfreds med, at Regeringsforslaget er gaaet videre og har taget en anden Regel. Denne Regel er paa den anden Side ikke saa vidtgaende som tænkes kunde. Det høje Ting ved maaske, at der kan tænkes en anden vidtgaende Regel, og naar jeg dvæler ved den ganske kort, saa er det, fordi jeg næsten tror, at i den almindelige Bevidsthed er der kommet noget ind om det. Det er nemlig, hvad man kalder Ministrenes Solidaritet. Det er det, at man siger: Et Ministerium, sammensat af flere forskellige Personer, danner en Enhed, og hvad den ene gør — naturligvis maa det ikke være hemmeligt, de andre uafvidende — maa de andre staa til Ansvar for, og naar de ikke ville, maa de enten sætte ham ud eller selv gaa. Dette altsaa, Principet om Ministrenes Solidaritet, vilde føre meget vidt. Det vilde føre til, at man slet ikke behøvede at sige andet end: Naar der er sket en Forholdsregel, som er retsstridig paa en eller anden Maade, tage vi hvilken som helst af Ministrene eller dem alle sammen: Om de have skrevet under, raadet til eller modsat sig, det spørge vi ikke om. Vi spørge kun: bleve de i Ministeriet eller gik de deres Vej. Dette Princip er det videst gaaende. Det vilde naturligvis ogsaa være meget let anvendeligt. Men efter min Mening er det ogsaa for vidtgaende. Der bør i hvert Ministerium tilstaaes de enkelte Ministre en

Frihed og et Raaderum indenfor deres Omraade, og det kan ikke ske, naar alle andre ubetinget ere medansvarlige for det. Man har jo Fagministre, for at de efter Omstændighederne med særlig Fagkundskab men i ethvert Tilfælde med særlig Fagkærlighed skal hellige sig til det Gebet, som er blevet dem anvist, og det kan ikke fordres af de andre Ministre, at de allesammen skulle sætte sig ind i de andre Sager, bedømme dem og ofre dem den Tid, som er nødvendig, for at de kunne staa til fuldt Ansvar for dem. Ærede Medlemmer ville vistnok, uden at der behøves nogen lang Udvikling, kunne sætte sig ind i, at naar der f. Eks. fremkommer Forslag til en Retsreform fra Justitsministeren, kan det dog aldeles ikke forlanges, at f. Eks. en Finansminister skal være inde i alle de Specialiteter, der er, og at han saa, hvis der skulde være noget galt deri, skulde staa til Ansvar for det. Alene Tiden vilde gøre det ganske umuligt, fordi et saadant Lovforslag da maatte være under Drøftelse iblandt Ministrene efter Omstændighederne maaske i flere Aar. Jeg finder det derfor ganske rigtigt, at dette Lovforslag ikke tager dette vidtgaende Princip op, hvorefter hver Minister, som ikke gaar sin Vej, er ansvarlig. Man har her taget en Mellemting, og denne Mellemting gaar ud paa først naturligvis, at naar man underskriver, bliver man ansvarlig, men dernæst ogsaa, naar Beslutningen er fattet i Statsraad eller Ministerraad, og man har været til Stede og ikke har nedlagt Indsigelse derimod. Har en Minister derimod ikke været til Stede i Minister- eller Statsraadet, saa bliver han kun ansvarlig, naar han senere tiltræder Beslutningen eller deltager i dens Udførelse, eller naar han, for saa vidt Beslutningens Genstand ligger indenfor hans Forretningsomraade, ikke modsætter sig den. Jeg skal nu bemærke, at saa vidt jeg kan forstaa — men jeg tillader mig at spørge den højtærede Justitsminister ogsaa derom — skulle disse Regler dog alligevel suppleres. Ærede Medlemmer vilde maaske, at Ministerraad er ikke det samme som Ministermøde. Et Ministermøde finder Sted, naar Ministrene mødes og tale om de Forslag, der skulle fremsættes, eller om hvad der ellers kan være at afgøre vedrørende Regeringen. Et Ministermøde er altsaa en fuldstændig privat Ting, og det er ikke dem, der sigtes til. Jeg antager nemlig, at Ordet Ministerraad er brugt i samme Betydning som i Grundloven. Der er kun Tale om Statsraadet eller Ministerraadet,